

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în să-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumă la toate oficiile
postale din țară și din străi-
și la dd. colectorii.

Abonamentul pentru Brașov

administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 80 etajul
I: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dnuș în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 6 cr. v. a.
sau 10 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 175.

Brașov, Vineri-Sâmbătă, 10 (22) August

1896.

„Concesiuni locale”.

Numai de curând am publicat un raport, ce i-s'a trimis din Bucuresci diarului „partidei populare” catolice „Alkotmány”.

Acest raport vré se esplice însemnătatea întelnirei din urmă a regelui Carol cu contele Goluchowski. Corespondentul diarului unguresc e de părere, că regele Carol cu ocașiunea călătoriei sale la Ragaz anume a căutat să se întelnescă la Viena cu contele Goluchowski și că nu atât afaceri ale triplei alianțe l'au îndemnat la acésta, cât mai mult dorința de-a convinge pe contele Goluchowski despre necesitatea urgentă de-a se face din partea guvernului unguresc un pas pentru a împăca pe Români ardeleni și a delătura astfel ori-ce disarmonia între România și Ungaria, care ar puté să fiă prejudiciabilă legăturilor de sinceră alianță între regatul român și monarhia noastră.

Fără indoelă, că regele Carol cu înaltele sale vederi de bărbat de stat nutrește acésta dorință, și de sigur, că-i va fi dat espresiune, la vre'o ocașione, convorbind cu unul séu altul dintre diplomați. Dér ni-se pare naivă, ba chiar trasă de pér afirmarea corespondentului bucurescean al foiei maghiare, după care regele Carol ar fi căutat să se întelnescă cu contele Goluchowski anume pentru a rezolva cestiunea împăcării Românilor cu Ungurii, cestiune, care bine scie regele român, că nu este numai de ieri și de alaltăeri, și că prin urmare nici nu se pôte rezolva așa curând. Ba mai vré se scie amintitul corespondent, că regele Carol a dus cu sine la Viena și un program, séu mai bine đis o receptă gata pentru modul și metodel cum au să fiă împăcați măi curând și mai sigur Români ardeleni.

Recepta de împăcare din vorbă culminază în așteptarea și cerearea, ca guvernul unguresc și partida sa să le facă Românilor ardeleni

concesiuni locale, ce le-ar cere ei, și cari ar fi o „garanță”, că guvernul unguresc voesce să apere pe Români din Ardél în contra „șovinismului funcționarilor comitatensi”.

Curios mers de idei, curioasă imaginația, ce și-o face raportorul foiei maghiare! Ar trebui să ținem forțe puțin la capacitatea diplomatică a regelui Carol, ca să dăm credemânt fiă și numai în trecăt espunerilor din „Alkotmány”.

Am đis, că e lucru forțe firesc, că regele Carol trebuie să doréscă, ca să se delătura ori-ce disarmonia între România și Ungaria pe dată-ce interesele reciproce ale regatului român și ale Austro-Ungariei pretind, ca aceste două state să trăescă în strinsă amicitia.

Am đis, că este și probabil, ca regele Carol să fi dat espresiune într'un mod séu altul acestei dorințe ale sale, care trebuie să fiă dorința tuturor bărbaților de stat de-o parte și de alta, cari au în vedere interesele de viață, ce e menită ale asigura acésta amicitia.

De aci însă și până la o intervențiune anumită și specială cu un special program de acțiune este distanță forțe mare și nu putem crede, că regele Carol să se fi cugetat măcăr un moment să facă saltul mortal pentru a-o străbate.

Nu putem crede acésta nici când ni-se prezintă în chipul unei conversații mai mult de caracter particular c'un óre-care diplomat austro-ungar.

N'a fost cu putință, ca regele Carol să și ajungă numai la ideia, că cu concesiuni așa đise locale din partea guvernului unguresc s'ar puté inaugura cu succes împăcarea între Români și Unguri.

Idea, ca guvernul român să facă pe mijlocitorul, pe „samsarul cinstit” între Români dela noi și guvernul unguresc a fost, ce e drept, o ideă nu a regelui Carol, ci a ministrului séu președinte de astăzi,

însé numai pe timpul cât a fost în opoziția.

D-l Dimitrie Sturdza a fost desfășurat în ierna anului 1893 în Senatul român chiar și un fel de program, pe care-l recomanda guvernului ca basă pentru pretinsa intervențiune în cestiunea națională. În acel program, ce-i drept, nu se vorbea de concesiuni locale, ci se reclama în genere respectarea legii de naționalități, ér în special respectarea legilor privitoare la autonomia bisericescă și școlară a Românilor. Acestea însă nu erau „concesiuni locale”, ba în genere nici nu se puteau numi concesiuni, pentru-că respectarea legii este o datorie, nu o concesiune din partea unui guvern.

A mai reclamat, ce-i drept, atunci d l Sturdza și delăturarea legilor esecptionale din Ardeal, dér nici acésta nu era o concesiune, ci o necesitate impusă chiar de postulatul esecutării depline a uniunii, care presupune aceleași legi și în Transilvania, ca în Ungaria.

Concesiuni în adevăratul înțeles al cuvântului ceruse d-l Sturdza în programul séu de mijlocire dela 1893 să facem numai noi Români ardeleni. Dér nici acestea nu erau concesiuni locale, ci de-un caracter forțe general. D-sa ne sfātuia să nu mai stăruim pentru postulatul autonomiei Transilvaniei, ci să ne mulțămim de-ocamdată cu garanța, ce ni-o oferă legea de naționalitate, a căreia fidelă esecutare avea să fiă ținta principală a „samsaricului” cinstit.

Indată ce însă a ajuns la putere, d-l Sturdza, ne mai ținând sémă de programul de mijlocire desfășurat la 1893, s'a grăbit, precum scim, de-a face solemnă declarațiune dela Iași, prin care se lăpédă de ori și ce fel de amestec, de ori și ce procedere agitatorică în cestiunea română dela noi.

A și urmat ministrul-președinte român până acuma conform anga-

giamentului luat la Iași. Uneltirile companiei Slavici-Brote, care agită prin grai și în scris pentru „îndulcirea” raporturilor noastre cu Ungurii, pe calea capitulării și a umilirei noastre — întru cât aceste uneltiri se bucură de protecțiunea ministrului-președinte român, numai ca amestec agitatoric din partea guvernului român nu pot fi privite de cătră Unguri,

Prin urmare, după asigurările, ce le-a dat ministrul-președinte Sturdza la speciala cerere a contelui Goluchowski, că nu se va mai ocupa nici într'un chip de situația noastră interioră, ne vine cu greu a admite, chiar și din partea d-lui Sturdza, ca să fi adus în discușiune, când a conferit cu contele Goluchowski, amintita împăcare prin concesiunile locale etc.

Posibil este însă, ca însuși contelui Goluchowski să-i fi venit idea cu „concesiunile locale”. Ministrul nostru de esterne scie forțe bine, încă de pe timpul când era ambasador în Bucuresci, că d-l Sturdza are o specială pasiune de-a aduna în jurul séu diferite creaturi din Ardeal și din Țera ungurescă, cari în Bucuresci jócă rol de mari politiciani de dincóce și-și arógă a dirige de-acolo trebile noastre politice. De ce să nu-și fi gândit contele Goluchowski, că decă va descoperi d-lui Sturdza mijlocul séu de împăcare cu concesiunile locale, acesta, în înțelesul angagiamentului luat la Iași, va puté să sprijinescă idea și să facă prin creaturile sale chiar propagandă pentru ea între Români?

Atingem acésta numai ca o probabilitate, ce rezultă din cele întemplate până acuma, precum și din faptul, că cu așa đisele concesiuni locale va fi tot-deuna gata ori-ce guvern unguresc să rezolve cestiunea română din statul ungar, decă Români noștri la rândul lor ar fi atât de găgăuți, ca să primescă o asemenea soluțiune.

De sigur, că guvernul Banffy

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Scrânciobul la Români și Greci*)

De contesa Ersilia Castani-Lovatelli.

Originea jocului cu scrânciobul este de a se căuta după tradiția, în obiceiurile sfinte ale cultului đeului Bacchus și Dionysus, la cari pe lângă alte curățiri era și curățirea prin ajutorul aerului. Scrânciobe vechi numite oscile, erau acățate de arbori și mișcate de vânt și aveau facultatea de a aduce binecuvântare și prinos peste câmpurile roditóre.

Tradițiunea va spune, că Dionysus, care fuse găzduit ca óspe a lui Ioarius în Attica, ca recunoscință pentru buna găzduire l'a învțătat pe acela cultura viței de vie. Când Ioarius dete păstorilor séi să guste din noua beutură, aceștia, necunoscând efectele puternice ale acesteia, au

cređut, că sunt otrăviți și l'au ucis. Fiica sa Erigona rétăci încóce și încolo, să caute pe tatăl ei ucis, până când cu ajutorul credinciosului căne Mera, află cadavrul, pe care-l păđi cu gelosie. Chinuită de durere se spândură de un arbore rugând pe đei, ca să omóre în chipul acesta pe toate feciórele ateniene. Dionysius trimise, pentru ca să pedepsescă pe criminali, o nebuniă contagiósă, care făcea pe fiă-care să caute mórtea prin spânzurătoare. Și deóre-ce nebunia acésta, conform dorinței Erigonei, bântuia mai cu sémă între fetele din Atena, oracolul întrebă răspunse, că din cauza acésta să se întemeieze festivitatea scrânciobului — „aiora” — la care bărbații și femeile să se legene de arbori încóce și încolo. Decă nu voiau să facă acésta, atunci să atârne de crengi păpuși și măsoi astfel, ca să fiă legănate de vânt, ceea ce rămase ca rit de purificare.

Scrânciobul sub forma unei lustrățiuni forma partea principală a serbărei, care se da vara, când încep strugurii să se coloreze și să se cocă. Se întindeau apoi

funii dela un arbore la altul, cu o scândurice la mijloc, pe care se aședau fetele, ca apoi să se legene între vițe de via, cântând un cântec numit „aletis”, pe care l'a compus Teodorus din Colofon în amintirea Erigonei. Serbarea se termina cu jurăminte, jertfe și cu un bogat ospét, la care erau ohiamași cu deosebire séracii.

La Pollux aflăm descrierea unui joc numit „Leoperda”, la care se deda tinerețea ateniană la serbările lui Dionysius și care avea mare asemănare cu serbarea descrisă mai sus. Printr'o gaură făcută într'un arbore séu într'un stélp trecea o funia, de capetele căreia se atârna câte-un tinér, și ei întorși cu spatele, alternativ trăgeau de funia și astfel se ridicau în înălțime...

Ceea ce privește în special scrânciobul, acesta este, abstragând dela însemnătatea sa simbolică, și o petrecere. E greu a precisa când, unde și pentru ce s'a ivit. La țéră în toate timpurile mamele și-au legănat copii, atârând légănul ușor de crengile înfloritoare ale arborilor.

În Atena și ómenii mari se dedeau

în scrânciob. Plutarch, vorbind despre vârsta în care nu mai e putere de a purta arme și de-a se lupta, tot mai rămâne distracțiunea scrânciobului. La acésta face alușiune și Aristofane, când vorbește despre „vasele oscilătóre în aer” și atunoi când își bate joc de Socrate, descriind orfa atârnată sus, în care filosoful atenian căuta să se ridice în sferele mai înalte.

Un alt mod de-a se legăna era și acela, ce numesc Francesii *la bascule*, săltătură. Ea consta în aceea, că două persoane se aședau la capetele unei scândurii, aședată pe altă scândură și pe acésta saltau în sus și în jos ca o cumpănă de fântână...

Pe un vas din Chinsi, care se află acum în muzeul din Berlin, se află reprezentată o femeie, care se amusează saltându-se cu un satyr. Pe un alt vas se află o femeie într'un soavan atârnat de patru sfiori și e legănată de o tovarășă...

Scrânciobul era în uz și la Români în timpurile jocurilor populare, cu ocașiunea căroră se împărțiau bilete de intrare, pe

*) La noi Români se dice, în unele locuri *dulap*. (Muntenia), scrânciob (Moldova) în alte locuri se mai dice légăn etc.

Nota Trad.

va pretinde sus și tare, că li-s'a făcut o mare concesione locală Românilor din Oradea mare și jur când, după trei ani de trăgănare, au fost condamnați în cele din urmă și câți-va agitatori și turburători de pe strade unguri la mici și neînsemnate pedepse, de cari până în cele din urmă nu se scie ce se va mai alege.

Ei bine, care guvern unguresc nu ar vré să tacă pace cu noi Români pe basa unor astfel de „concesiuni“?

Așa departe, ca să lăsăm să ne prindă cu un astfel de cleit prost însă nu am ajuns. Căci doră trăim încă în era, când se pretinde, că mamelucii din cestiune ai d-lui Sturdza „au înălțat cauza națională la gloriă ne mai pomenită înaintea lumii întregi“.

Serbările dela Rodna.

Rodna vechiă, 17 August 1896.

Azi s'au săvârșit serbările arangiate de poporul din Rodna și fostul district al Năsăudului în onoarea ilustrului său fiu *Florian de Porcius*, cav. al ordinului de fer. cl. III, vice-căpitan emerit, membru al Academiei Române etc. etc. Comitetul de arangiere, sub conducerea harnicului și iubitelui preot local Gerasim Domide, a și făcut tot posibilul, ca să pôtă cât mai demn manifesta sentimentele de mândrie națională, ce o păstrează poporul român din acest ținut pentru ilustrul său fiu.

Serbările și-au luat începutul îndată după sosirea Reuniunii române de cântări din Bistrița. La 8 ore s'era un conduit imposant de torțe, în frunte cu muzica lui Gogi din Bistrița, care peste vară a stat la scadele din Sângeorgiu român, și corul reuniunii de cântări din Bistrița și însoțit de tot ce a avut jurul mai inteligent, s'a pus în mișcare spre casa iubilarului, unde comitetul a fost ridicat o frumoasă pôtă de brad cu inscripția: „*Vivat iubilarul!*“

În adevăr te cuprindea un simțământ de nespuse bucurie și fală națională, când vedeai acest conduit, această mulțime de preoți, advocați, profesori, învățători și străini de pretutindena aclamând cu însuflețite și nesfârșite strigăte de „Să trăiască iubilarul!“

Între acôrdele marșului lui Mihail Vitezal, conductul a intrat în curte, unde apoi muzica a înțonat, aocompaniată de corul reuniunii, „*Latina Gintă*“. După o vorbire frumoasă ținută de părintele Domide și după răspunsul de mulțămire al ilustrului iubilar corul a mai cântat cântecul „*Tricolorul*“ după care apoi întreg publicul și conductul de torțe s'a pus în mișcare spre a saluta pe directorul despărțământului Asociațiunii Transilvane, Rev. Dn. Vicar foraneu *Dr. Ioan Pop*.

Diua următoare, Duminecă, a fost diua adevăratelor serbări.

Conform programului, la 8 ore s'a început serviciul divin, celebrat de Rev. Dn. vicar *Dr. Pop* și preoții *Candale*, *Precup*, *Dumbrava*, *Rotar*, *Chita*, *Damitru* și diaconii *P. Grapini* și *Lazar Avram*. Cântările le-a executat corul reuniunii române de cântări din Bistrița sub conducerea d-lui *Crausz*. La acôrdele armonioase ale acestui cor, compus aprôpe cu desăvârșire numai din măestrii și țeranți, publicul întreg își plecă capul plin de evlavie.

După serviciul divin a avut loc adunarea generală a despărțământului XXI (Năsăud) al Asociațiunii, sub președinția Rev. Dn. vicar *Dr. Ioan Pop*. Pressa era reprezentată prin raportorii țărelor „*Gazeta Transilvaniei*“ (*Brașov*), „*Tribuna*“ (*Sibiu*) și „*Voința națională*“ (*București*) — Între aplausele nesfârșite ale publicului adunat — numele celor de față își rezervă a-le aminti cu ocaziunea balului — președintele în o vorbire bine simțită a deschis adunarea generală.

În vorbirea sa de deschidere arată scopul Asociațiunii transilvane, care e o cestiune de viață, de existență a poporului român. Apelază la inteligență, la cărturari advocați, preoți, juriști, profesori, institutori, medici, cari în mare parte țeranului dela côrnele plugului au a mulțămii ceea ce sunt, să nu uite de el, oi după puteri să contribuie la cultivarea lui. Arată că factorul cel mai esențial spre ajungerea acestui scop sunt școlile sătești. Școlile populare pe teritoriul despărțământului XXI, subînțelegând și comunele fôrte grănițeroase de pe valea Șieului, sunt 39 pentru 7392 băieți obligați la școlă cu câte 3, 9 cu câte 2 și 26 cu câte un învățător. Accentuază însă lipsa încă a două instituțiuni și anume 1) a unei reuniuni a femeilor române din ținutul Năsăudului cu scopul de-a se înființa un internat pentru creșterea fetițelor române; — 2) o reuniune agricolă care să deștepte poporul prin disertațiuni populare și învățături despre economie, industrie și comerț.

La ordinea țăile e: Cetirea raportului despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală. În raportul cetit prin secretarul *Precup*, se arată, că comitetul a ținut 3 ședințe, în cari s'au desbătut afacerile curente și s'au încasat taxele de membri ai Asociațiunii. Despărțământul are 21 membri fondatori, 14 pe viață și 53 membri ordinari.

La propunerea Rev. Dn. Vicar *Dr. Pop* se aleg în comisiunea verificătoare d-nii: *Dr. Larionessi*, *P. Grapini* și *M. Domide*. În comisiunea pentru încasarea taxelor de membri: d-nii *Ioan Issip*, *Lazar Avram* și *Iacob Pop*. Apoi se suspendă ședința pe 5 minute, ér după redeschidere se cetesce raportul comisiunii verificătoare, care propune primirea raportului și votarea de mulțămire comitetului, ér comisiunea

oettesce numele noilor membrii, între cari și 2 membri pe viață cu câte 100 fl.

Se procedează apoi la alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală în Lugos; la propunerea d-lui *Dr. Tanco* se aleg d-nii *Dr. Ioan Pop* și *Gerasim Domide*, ér ca suplenți *P. Grapini* și *Dr. Larionessi*. Ca loc al ținerii pentru proxima adunare generală se alege comuna *Telof*.

La ordinea țăile era cetirea a 2 disertațiuni, dér la propunerea președintelui cetirea lor s'a amânât până la proxima adunare. În fine se aleg în comisiunea de verificare a protocolului d-nii: *Iacob Pop*, *Dr. Larionessi* și *Vas. Petri*. După închiderea adunării generale a urmat momentul cel mai mareț al întregii serbări și anume felicitarea iubilarului și predarea unei adrese, despre care raportul urmează.

Raportorul.

„**Afacerea Lucaciu**“. Sub titlul acesta „*Tribuna*“ de Joi revine cu amănunte asupra scandalosei injurături, despre cari am făcut amintire în numerii trecuți. „*Tribuna*“ publică și răspunsul corespondentului ei, care se subscrie *Eugeniu Dredeanu*, capelanul Șieștilor. Din acest răspuns reese, că „*Tribuna*“ a fost indusă în eróre de corespondentul ei asupra afirmării principale după care *Lucaciu* ar fi presidat o anumită serbare milenară școlară din Șieșți. Recunoșce și capelanul *Dredeanu*, că a raportat fals în privința acésta, ceea ce nu-i face onore nici decum, căci era dator să constate adevărul înainte de a-i scrie „*Tribuna*“. N'ajunge, că susține ca adevărate celelalte afirmări, că serbarea s'a ținut în 17 Mai, că *Lucaciu* ca director al școlii s'a învoit a primi ajutor de stat pentru școlă și că, în fine, a făcut aserțiunile acelea injurioase asupra „*Tribunei*“ înaintea preotului din *Dumbrăvița*.

„*Tribuna*“ la rândul ei constată că a fost indusă în eróre în punctul întâi, ér celelalte puncte le susține și ea aducând și alte argumente în sprijinirea lor.

Organ rusesc despre visita împăratului Francisc Iosif în România.

Diarul rusesc „*Vasavski Dnevnik*“, vorbind într'unul din numerii săi mai recentți despre visita împăratului *Francisc Iosif* la curtea română, înainte de toate satirizează politica esternă a contelui *Goluchowski*, dicând, că acesta comite neincetat greșeli după greșeli — apoi continuă astfel:

Toți așteptă cu mare curiositate visita, pe care va face-o în Septemvre împăratul *Francisc Iosif* în România.

Maghiarii nu privesc cu ochi buni această vizită, deore-ce între Maghiari și între Români din Regat, dér mai ales din Ardeal, există mari divergențe naționale. De aceea România, — excepționând pe

Carol, regele catolic român, și pe ministrul *Sturdza*, care nutrește sentimente austriaco-maghiare — nu simpatizează cu alianța, ce probabil se va încheia cu Austro-Ungaria; din contră, întreg poporul român recunoșce, că independența sa politică, — liberându-se de sub Turci și Austria, — are de a-o mulțămii esolusiv Rusiei, care este de o credință cu el.

În fine e fôrte dubiu, că ore persecuțiile, la cari este espus poporul român în Ardeal din partea minorității maghiare, vor servi, sau nu, în favorul apropiării între România și Austro-Ungaria? De present, când alăturarea României la tripla alianță există numai în colônele țărelor austro-ungare, fără îndoială simpatia tuturor Românilor se îndreptă spre Slavii, cari locuiesc la grănițele imperiului austriac, și cari de-asemenea sunt *asupriți* și sunt de o credință cu ei.

Este imposibil, ca faptul acesta să rămână fără inriurintă asupra întregului mod de gândire politic al poporului român.

SCIRILE ȚILEI.

— 9 [21] August.

AA. LL. Regale Principele *Ferdinand* și *Principesa Maria* a României au plecat alaltăeri cu un tren special din *Sinaia* la *Curtea de Argeș*, pentru a vedé ce măsură urmăză să se ia pentru primirea împăratului *Francisc Iosif*, care va sta câteva ore la acésta frumoasă mânăstire.

La călătoria părechei imperiale rusești. Se anunță, că în suita țarului și a țarinei vor veni la *Viena* următorii: prințul *Galițiu*, ministrul conte *Woronțow-Daşkow*, prințul *Lobanoff*, generalul *Richter*, mareșalul conte *Benkendorff*, conte *Hendrikoff*, generalul *Hesse* și medicul personal *Dr. Hirsch*.

Logodna principelui moștenitor al Italiei cu principesa *Elena* de *Montenegro* s'a săvârșit Marți în 28 c. în *Cetinje*. Scirea despre acésta logodnă s'a primit cu mare bucurie atât în *Cetinje* cât și în *Roma*. Țiarele anunță, că mai mulți *Suverani*, între cari și țarul Rusiei, au felicitat în mod călduros părechea regală italiană și pe prințul de *Neapole*. Din *Cetinje* se depeșeză, că după proclamarea logodnei s'a celebrat un *Te-Deum* în onoarea *Majestăților* *Lor* italiene. Logodiții au fost felicitati apoi în mijlocul aclamațiunilor entusiaste. Orașul este decorat cu steaguri italiene și muntenegrene. Prințul de *Neapole* a primit marele cordon al lui *Danillo* și crucea ordinului casei *Sf. Petru*.

De ale armatei. Din incidentul iubitelului de 50 ani de serviciu al comandantului de corp br. *Reinlander*, *Majestatea* Sa îi adresă acestuia un autograf preanalt fôrte grațios. Decorați au fost cu diua de 18 Aug. cu „marea cruce a ordinului *Leopold*“: generalul de cavaleria și ministrul de rebel de *Krieghammer*, și adjutantul general conte *Paar*; cu „ordinul corônei de fier cl. I“: *F. Z. M. br. Merkl*, șef de secțiune în ministerul de rebel și *Arthur Bolfras*, șeful cancelariei militare și adjutant general. Numiți au fost cu rangul de 1 Septemvre 1896 între alți următorii sub-locotenenți: *Nicolae Călbasa*, și *Petru Dobriban*; următorii aspiranți de oficeri: *Alexandru Vlad*, *Ioan Morariu*, *Anton David*, *Ioan Chochez*, *Iuliu Vajda*, *Victor Beran*, *Nicolau Giurgescu*, *Gavril Penciu* și *Eugen Gontean*.

Un răspuns bine nimerit lui *Pazmandy*. Cu ocaziunea vizitei liberalilor din *Viena* la esposiția din *Budapesta* faimosul *Dionisiu Pazmandy* îi salută pe aceia cu cuvintele: „*D-Vostră ați venit într'o țără liberă, între cetățeni liberi!*“ La acestea face țăarul vienez „*Reichspost*“ în numărul său de *Miercuri* următoarele observări bine nimerite: „*Vorbesc de acestea într'o țără, unde libertatea conștiinței creștine e încătușată; le vorbesc în Ungaria, unde libertatea cetățenescă și libera alegere sunt în-*

care erau gravate fel de fel de scene omioase cu sorânciobul. Pe multe din aceste bilete erau și scene indecente, ceea ce a făcut pe unii istoriografi să creadă, că împăratul *Tiberiu* a voit prin aceste bilete să eternizeze petrecerile secrete și desfrânate, la cari se dădă dânsul pe insula *Capri*. U.

Catulle Mendès.

Spărgătorul de Rubine.

Am vădut un tînăr nebun care spârgea pietri pe drum. Nu le spârgea fiindcă era meseria lui, ci fiindcă era nebun. Una câte una lua pietricelele, le lovea cu un ciocan, și, iute-iute, curios, se uita la sfărâmături, le întorcea pe o parte, pe alta, uitându-se mereu la ele, apoi le zvirla departe, cu un gest descurajat.

„Ce cauți în pietricelele acestea? L'am întrebat.

— „Caut filonul de aur pe care ar trebui să-l conție pietrele acestea, răspunse

nebulul. „Însă nu-l găsesc nici-odată! ah! nici-odată!“

Mi s'a făcut milă de el.

— „Fôrte trist lucru este că nu-l găsesoi!“ i-am dîs.

El se opri din spartul pietrelor.

Îmi dîse:

— „Era și mai trist în vremea când spârgeam numai rubine. Mă duceam dela o femeie la alta, plin de întristare și de mânie. Le luam inimile, inimii de fete, de neveste, de ourtesane. Tôte erau roșii, dér tôte erau tari și reci ca ghița, tocmai ca nisce rubine, și degăba făceam eu să se deschidă inimile acelea isbindu-le de inima mea: n'am găsit nici-odată în ele filonul de iubire care ar fi trebuit să fiă într'însele nu, nici-odată, ah! nici-odată!“

Pomana răsplătită.

Pe drumul Spaniei, pe care se 'ntorc, la braț, fete frumoase și flăcăi frumoși, venind dela joo, tînărul cerșitor, înfășurat în zdrențele de pe dânsul, cerea de milă spuiind că nu mâncase de două țile, și, deși

se vedea că era voinic, se ghicea că nu minția, numai cât îi vedeai întristarea și obrăzii lui slăbiți de nemâncaare. Ômenii însă treceau nepăsători pe lângă el, cântând și vorbind de dragoste. Ôre toți au să lase pe frumosul cerșitor să móră de fôrme pe drum?

Numai trei fete se opriră, tinere, de două-șeci de ani, grase, vesele, ridând, și le fă milă de el.

Una îi dete un real.

— „Mulțămesc!“ dîse el.

Alta îi dete un ban mic.

— „Dumnezeu să te răsplătescă!“

A treia însă, — cea mai săracă și cea mai frumoasă — nu avea nici o para: îi puse însă o sêrutare pe buze.

Flămândul nu respunse nimio; însă vedând un vîndător de flori care trecea p'acolo, îl chemă, și cu banii pe cari îi căpătase de pomana cumpără un buchet mare de trandafiri și-l dete fetei frumoase.

I. S. Spartali.

tru atâta frântă de cătră clica dela putere și unde câștigarea de mandate a devenit o astfel de marfă venală, încât uneltirile electorale maghiare formeză obiect de batjocură în întregă Europa. Și acolo vorbesc despre cetățenii l beri, unde dreptul de a-se aduna și libertatea cuvântului se violază în mod atât de josnic!

—o—

Pentru petrecerea de mâne séră a tinerimei academice române din loc suntem rugați a aduce la cunoștința tuturor acelor domni și stimate familii române, aflătoare actualmente în Brașov și împrejurime, cărora din întâmplare, ori din cauza necunoșterii adresei, nu li-s'au putut trimite invitații speciale, să bine-voescă a se considera prin această ca invitați. Petrecerea, după cum se poate conchide din toate semnele, va fi cercetată de lume multă. Din partea oșpeților din România, aflători actualmente în Brașov, se observă mult interes față cu această petrecere.

—o—

Maghiarizarea numelor în 1896. Președintele societății de maghiarizare a numelor — societate creată înainte cu câțiva ani în Budapesta, — publică în „Budapesti Hirlop“ rezultatele, pe care le-a obținut această „nobilă“ societate în prima jumătate a anului curent. Estragem din raportul societății următoarele date: În jumătatea primă e unului 1896 și-au maghiarizat numele, cu permisiunea ministrului de interne, 683 indiviți, adică cu 27,30% mai mulți ca în 1895. Printre numele celor maghiarizați oțim cu durere și numele următorilor Români rătaoși și pierduți: Ciotășan schimbat în Csikosi, Stan în Szécsényi, Mocan în Szabó, Pinteș în Károly și Cocerha în Hunyadi. Majoritatea absolută din cei maghiarizați sunt, să înțelege, Jidanii. După confesiuni și-au maghiarizat numele: 426 de religionea moșaică, 200 rom. cat. 23 gr. cat. 4 gr. or. 24 aug. și 6 ref.

—o—

Demonstrațiune antigermană în Berlin. Societatea gimnasticilor cehi, cari de prezent se află în Berlin pentru de-a vista espoziția industrială, arangiară Marța trecută o demonstrațiune antigermană. În chioscul așa numit „Cairo“ al espoziției concerteză adică de ordinar muzica Chedivului egipten, sub conducerea unui dirigent ceh. Gimnasticii boemi îl provocară pe acesta să cânte piese naționale boeme, și muzica începă a cânta mai multe piese antigermane, mai ales însă imnul „Hej Slovane“, pe care toți oșpeții boemi îl cântară în limba cehă. La intervenirea directorului espoziției, muzica încetă de-a mai cânta și astfel se fini demonstrațiunea, care pare a fi avut și caracter anti-maghiar.

—o—

Jidan contra unui preot român. Cetim în „Alkotmány“, că un Jidan din comuna Derna, comit. Bihorului, a făcut arătare la procuratură contra preotului gr. or. Aurel Bejan, că acesta ar fi ațîțat pe credincioșii săi la ură contra Jidanilor, dîcându-le poporenilor, că Jidanii fură copii creștini, și le sug sângele. Chiar și diarul maghiar face observarea, că incupe multă indoială în adevărătatea acestei sciri, după-oc denunțantul este jidan.

—o—

Stare de asediu în Rusia. Fôia oficială rusă publicase mai dîlele trecute un Ukas împărătesc, în care se dispune, că măsurile polițiane foarte severe, luate anii trecuți în urma mișcărilor revoluționare, au să rămână în vigore încă trei ani.

—o—

Nenorocire pe Dunăre. O ciocnire puternică a avut loc alaltăieri, pe la ôrele 8 și jum. séră, între vaporul austriac „Ferdinand Max“, care vinea din Cernavoda, și între șalupe „Elisabeta“ din Călărași. Șalupe a fost cu deservire sfărîmată. Proprietarul șalupei și cu împiegatul vamaș s'au înecat, ér mașinistul vaporului, în urma exploziunii cazanului, a fost grav rănit.

—o—

Nonă măceluri în Turcia. O depeșă din Larissa anunță, că Moniarii au măcelărit 80 de bătrâni, femei și copii în satele Trambua și Komino, districtul Lozani, în Macedonia. După măcel au stricat recolta și au dat foc la 70 de case în cel dintăi din aceste sate și la 60 în al doilea. Locuitorii s'au refugiat în munți.

Din Bucovina.

Răspuns celor patru membri ai clerului bucovinean, privitor la mănăstirea Sf. Ioan din Succava.

Așa-déră o conced și acești patru membri ai clerului român bucovinean, că Suceava cu seculara ei mănăstire este Mekka credincioșilor ortodocși. Sicut este, că pelegriinii, ce călătoresc spre Mekka prin năsiposele deșerturi ale Arabiei, aduc ou sine o sete proverbială, esplicabilă însă prin împrejurările climatice ale acelor teritorii sudice. Pelegriinii noștri însă, cari au avut amabilitatea de a lua în scut pe actualul prior al mănăstirei din Suceava, au, ce e drept, și ei setea proverbială, ca și cei din Arabia, sunt însă lipsiți cu totul de acel simț de evlavie și pietate, care trebuie să fiă prima însușire a unui pelegrin. Noi cunoșcem foarte bine pe acești patru membri, și trebuie să mărturisim, că onorata redacțiune a stimatului diar „Gazeta Transilvaniei“ li-a făcut un mare serviciu nepublicându-le numele, căci de alta, discuția acesta, care este menită a delătura numai abuzurile, prea ușor ar fi putut lua caracterul unei polemice personale, ce n'am dorit'o, nici n'o dorim. Revenim deci la cestiă în mod cât se poate de obiectiv și inarmați cu dovești neresturnabile.

Concedem și noi, că sub actualul prior s'au restaurat chiliile mănăstirei și întru câțva și mănăstirea ca atare. Inșă meritul acesta, decă merit îl putem numi, este a se atribui în prima linie inițiativei vecinic neuitatului Silvestru și a sfetnicilor săi binevoitori cauzei noastre.

Inșă noi credem, că o mănăstire n'are singura menire de-a străluci numai priu didurile sale; scopul și ținta ei este mult mai mare: Ea trebuie să răspândescă binefăcătorea lumină a credinței creștinesc, trebuie să fiă focarul nestins, ce învieză sufletele amorțite în nimicătorea atmosferă a viciului și corupțiunei. Decă o mănăstire nu implinesce aceste condițiuni, se poate numi și ea cu drept cuvânt *un mormânt văruit pe dinafară*.

Și mănăstirea Sucevei sub actualul ei prior nu merită altă asemănare. O scim noi, și ou noi lumea întregă, că viața din mănăstirea sf. Ioan din Suceava e ca și viața dela curtea Versailles pe timpul decadentei moravului frances. Și aici răsună aț corderle clarivului atinse de gingașele degetute ale unei nimfe decoltate, ér spre edificarea sufletescă a priorului se aude cu multă gingășie evlaviosul cântec: „Auf der grünen Wiese hab' ich sie geküsst“. Și deorece priorul nostru cunoșce bine istoria sacră, începe vinul a ouge pohoii, căci așa a spus s. apostol Pavel în epistola sa cătră Tit: „Fiule, Tit, pentru bătrânețele tale și pentru stomacul tău, bea puțințel vin“. Ér' cuvîntelul „puțințel“ evident, că este sinonim ou cînci poloboce pe nôpte, corăspundătorea numărului celor patru membri ai clerului bucovinean, ce stau sub înțeleapta conducere a unui laic voluminos și aderent fanatic al lui Bachus și s. Vasile. Nu este deci mirare, că acest venerabil quintet, uitându-se prea mult în pahar, află în mănăstirea s. Ioan o mulțime de ameliorări, ce ar fi introduse de priorul Ciuntulea. Intre aceste inovațiuni trebuie să numărăm și introducerea binefăcătorelor jocuri „Macao“, „Kuf-Aleph“ și „Färbel“.

Ce se atinge de timpul, când se deschide mănăstirea, susținem și acuma sus și tare, că cele enarate de noi în Nri 135 și 136 ai acestui stimat diar, precum s'a putut constata și la serbarea din ést an a Sânzienelor, sunt cu totul basate. Căci ne aducem aminte, că pe la ôrele 7½ mănăstirea și astă-dată nu era deschisă. Intre martorii, cari pot constata această la ori și

care moment, numim de-ocamdată pe următorii preoți: M. Sârbul, G. Șesan, V. Vasiloschi, G. Pojoga, E. Dan, I. Marco, A. Macovei, G. Goraș, starețul s. mănăstirii „Neamț“ din România ou mai mulți călugări, pe care l'am auzit exprimându-și nemulțămirea sa ou acest lucru scârbos, ne-amintind și de mulți ômeni cunoscuți din Cajvana, cari erau și ei indignați, comparând starea actuală și isprăvile priorului de aț ou cele ale antecesorilor săi, cari le ofereau ocaziunea de-a intra de ou timpuriu în mănăstire și a se re'ntorce de ou bună vreme spre depărtata casă. Procedura acesta a născut multă amărăciune în pelegriinii, ce erau pe cale a-și pierde răbdarea, reținuți fiind atâta timp de-a intra în biserică. Inbulzela iscată mai târziu la intrarea în biserică era atât de mare, încât periclită viața celor prezenți, pe cari îi loviau polițistii ou stratul puscii și ou săbiile.

Inșătații patru membri ai clerului român bucovinean sigur, că petreceau în vre-o chiliă tainică a priorului, căci de alta trebuiau și ei să vadă, precum au vădit alți preoți și multe dame, că polițistii, despre cari se susține, că ar menține numai ordinea, au luat banii dela pelegriinii pentru slujbe. Nu-i revoltătorea fapta acesta? Este acesta rânduela mănținută de priorul actual, despre care dice, că nu le place unor geșeftari și cari din această caută a înegri și calomnia pe bravul și de totă lauda demnul prior?

(Va urma.)

Școalele medii gr. or. române din Brașov.

Avis.

Inscrierile pentru anul școl. 1896/7 la școalele medii gr. or. române din Brașov (gimnasiul mare de 8 clase și școla reală inferioară cu 4 clase) se vor face în dîlele de 2 (14), 3 (15) și 4 (16) Septembrie a. o.

Studiile pregătitoare, cari se cer la aceste școle sunt: a) pentru primirea în cl. I. gimn. și I. reală absolvarea ou succes a clasei IV elementare (primare) și trecerea unui examen de primire, ce este a se depune ou o dî înaiutea înscrierii, avînd școlarii să dovedescă un cuant suficient de cunoștințe din cetrie și analiză și din cele 4 operațiuni simple ale calculului; — b) pentru primirea în celelalte clase ale școalelor medii se cere absolvarea ou succes cel puțin suficient a clasei precedente.

Spre orientarea celor interesați observăm, că în gimnasiul superior limba grecească este studiu obligat pentru toți școlarii; deci școlarii, cari vin dela un institut unde n'au făcut cursul de limba grecească, vor fi supuși la un examen de primire din limba grecească.

Esamenul de primire al școlarii, cari vor să între în cl. I. gimn. séu I. reală se vor face în dîlele de 31 August st. v. și 2 Septembrie st. v. Esamenele supletorii și esamenele de emendare ale școlarii căduți din câte 1 studiu se vor ține în 31 August v. dela 8—12 ôre a. m. și dela 2—5 p. m.

Din cauza aglomerării mari de școlarii în cl. primă gimnasială, la înscrierea în această clasă se va observa următorea ordine: În 2 Septembrie v. se vor inmatricula numai școlarii, cari au terminat clasele elementare cu nota generală foarte bine, în 3 Sept. v. cei ou bine, ér în 4 Septembrie v. cei ou suficient, — între cești din urmă în prima linie școlarii din Brașov și comitatul Brașovului. În toate celelalte clase inmatricularea se va face în ordinea prezentării fără aceste restricțiuni.

Școlarii, cari nu au absolvat clasa lor în anul precedent școl. la școalele noastre medii, au să se prezinte la înscriere ou următorele documente: 1) Testimoniu școlar de pe clasa ultimă absolvată; 2) Atestat de botez; 3) Certificat de revacuinare (reoluire). Școlarii trecuți de 15 ani nu au să prezinte acest document.

Didacruul, din care cel puțin jumătate este a se plăti necondiționat la înscriere, este pentru școlarii de religionea gr. or. și gr. cat. 7 fl. în gimnasiul inferior și

școla reală inferioară, ér în gimnasiul superior 11 fl. Școlarii de alte confesiuni plătesc didacruul împătrat.

Afară de didacruul fiă-care școlar trebuie să plătescă îndată la înscriere încă următorele taxe: 1) Pentru bibliotecă școlarii din cele 4 clase inferioare câte 30 cr. ceilalți câte 50 cr., 2) taxa pentru testimoniu și programă școlară 1 fl. 50 cr., 3) taca de primire de 2 fl., care o plătesc odată pentru tot-déuna acei școlarii cari pentru prima-dată se inmatriculează la școalele noastre; 4) Școlarii din gimnasiul superior mai au să plătescă pe lângă aceste și taxa de membru al societății de lectură, care face pentru cl. V și VI: 50 cr., ér pentru cl. VII și VIII: 1 fl.

Dela taxele înșirate sub 1) 2) 3) și 4) nu se scutesce nimem. Se observă însă, că școlarii dela școalele noastre, cari au fost scutiți de didacruul în anul trecut școl. ca taxă de testimoniu plătesc numai 1 fl.

Spre orientarea stimaților Dni părinți, direcțiunea în conformitate ou repetitele sale avisuri publicate în decursul anului școl. trecut, aduce la cunoștința celor interesați, că toți acei școlarii, cari frecuentând anul școlar precedent aoi, nu și-au fost plătit didacruul întreg până 'n 1 Iunie v. o. nu vor fi înscriși până nu vor plăti pentru anul școl. curent didacruul întreg înainte.

Petițiunile de scutire de didacruul ale școlarii săraci și diligenți, instruite ou atestat valabil de paupertate, sunt a se înainta în timpul dela 4—15 Septembrie v. la D-nii profesori de clasă, cari le vor prezenta conferenței profesorale spre ulterioară afacere.

Brașov, în 8 August v. 1896.

Diracțiunea școalelor medii gr. or. române din Brașov.

Virgil Onițiu,
director.

DIVERSE.

Fritjof Nansen renumitul esplorator al ținuturilor nordice, despre reîntorcerea căruia după o absență de trei ani, făcărăm amintire dîlele trecute, este astăzi în vârsta de aproape 35 de ani. El s'a născut în 10 Octomvre 1861 în apropiere de Cristiania, în Norvegia; e fiu al unui avocat. În anul 1881 absolvă facultatea filosofică. Deja încă din copilăria începă Nansen să-și întărească corpul, sănătos din fire, pentru ca să ajungă un bun vîntător și sportsman; în vârsta de 16 ani căștigă o mulțime de premii în cursele de patinat din Norvegia. În primăvera și în vîra anului 1882 făcă ou excursiune în Marea înghețată de Nord. Aici avă ocaziune să studieze însușirile gheței și ale zăpezei. După întorcerea sa din această călătoria fî numit, în 1882, conservator al secțiunei istorico-naturală a muzeului din Bergen, unde se ocupă ou mare sirguintă de studiul zoologiei, așa încât în anul 1885 a primit medalia de aur a muzeului. El scrisă și două tratate zoologice. În 1886 vizită Nansen și stațiunea zoologică din Neapole. În primăvera anului 1888, ou puțin timp înainte de plecarea sa în Groenlanda, a primit la universitatea din Cristiania gradul de doctor în filosofie. Inocă de timpuriu îi veni lui Nansen idea de a explora polul nordic. În ierna anului 1884—1885 făcă o călătoria peste munții din Bergen la Cristiania pe nisoc piciorande numai singur, și petrecă o nôpte în zăpadă. În anul următor, la 8 Mai, făcă a doua ôră această călătorie însoțit de trei Norvegieni: sub-locotenentul Olaf Dietrichson, Otto Sveadrup și Christian Christiansen și doi Laplandezi, toți alergători pe piciorande. După o luptă îngrozitoare cu elementele au ajuns la 3 Octomvre la Godthaab. Această călătoria plină de succes îi făcă lui Nansen un nume europen. Planul actualei expedițiuni l'a conceput Nansen în Noemvre 1882. Se dice, că în eurënd Nansen își va espune într'o conferință observațiunile și peripețiile călătoriei sale de explorand.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 19 August 1896.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ungh. de aur 4%, Renta de corone ungh. 4%) and Price (e.g., 122.30, 99.40).

Cursul pietei Braşov.

Din 20 August 1896.

Table with 2 columns: Item (e.g., Banote rom. Camp., Argint român. Camp.) and Price (e.g., 9.46 Vënd. 9.49).

Şcolari în cost

primese subscrisul, asigurând îngrijire conştiinţoasă. Se dă instrucţia şi în limba germană.

Fr. Wilh. Frank,

controlor la accisele oraşului.

Braşov, Scheiu, Cacova Nr. 20.

1049,1-3

Aviso.

Vëndarea de

spirt denaturat

se află de astăzi la Domnul Zacharias János în Casa Nr. 15 din strada Vămii.

FRIEDRICH CZELL & FIL.

1048,2-3

A V I S.

În restaurantul Schmidt

„ELISEUM“

se află la dispoziţia P. T. public mâncări şi beuturi foarte bune şi gustose.

Băi escelente şi odăi mobilate de închiriat.

4-6

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI“

Preţulu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table with 2 columns: Duration (Pe trei luni, Pe şese luni, Pe unu anu) and Price (3 fl., 6 fl., 12 fl.).

Pentru România şi străinătate:

Table with 2 columns: Duration (Pe trei luni, Pe şese luni, Pe unu anu) and Price (10 fr., 20 fr., 40 fr.).

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Table with 2 columns: Duration (Pe anu, Pe şese luni, Pe trei luni) and Price (2 fl., 1 fl., 50 cr.).

Pentru România şi străinătate:

Table with 2 columns: Duration (Pe anu, Pe şese luni, Pe trei luni) and Price (8 franci, 4 franci, 2 franci).

Abonamentele se facu mai uşor şi mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se voru abona din nou, se binevoiescă a scrie adresa lămuritū şi a arăta şi pošta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiū 1896.

Main railway schedule table with multiple sections: Budapesta - Predeal, Ghiriş - Turda, Copşa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraş, Simeria (Piski) - Hunedóra, Braşov - Zărneşti, Mureş - Sădău - Bistriţa, Arad - Timişoara, Sibiu - Cisnădie, Sighişoara - Odorheiu-săcuesc. Each section contains train numbers, times, and prices for different classes.

Notă: Orele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadraţi cu linii mai negre însemnă orele de nopte.